

Asia: VN/12869/2025

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kestävyyslain ja päästökauppalain 34 §:n muuttamisesta sekä kestävyysasetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksista, joilla pannaan täytäntöön EU:n kaasumarkkinadirektiivin (EU) 2024/1788 vähähiilisten polttoaineiden vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevat säännökset ja päivitetään kansallista kestävyysjärjestelmää.

Suomi on ottanut edelläkävijän roolin ilmastoneutraalisuustavoitteellaan vuodelle 2035. EK näkee yritykset ilmastonmuutoksen torjunnan ytimessä ja elinkeinoelämä on muun muassa laajalla tiekarttatyöllään vahvasti tavoittelemassa Suomen hiilineutraalisuutta vuodelle 2035. Kansallisten päästöjen vähentämisen lisäksi yritykset tarjoavat päästöjä vähentäviä ratkaisuja kansainvälisille markkinoille kasvattaen Suomen globaalia hiilikädenjälkeä.

EK painottaa, että samalla kun päästöjä vähennetään, on huolehdittava yritysten mahdollisuudesta investoida ja pärjätä kansainvälisessä kilpailussa: vähennetään päästöjä kustannustehokkaasti, markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti, pitkäjänteistä ja ennustettavaa ilmastopolitiikkaa harjoittaen.

Lausunnon pääkohdat:

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää, että lakikokonaisuus toteuttaa EU-direktiivin velvoitteet ilman kansallista yliregulaatiota, mikä tukee EK:n tavoitetta kevyestä hallinnollisesta taakasta sekä Suomessa toimivien yritysten kilpailuasemaa sisämarkkinoilla.

- Esityksen pohjana on valinta teknologianeutraliteetista, joka varmistaa päästövähennysten tavoittelun vaikuttavimmilla keinoilla mahdollistaen samalla markkinoiden uusiutumisen.

Yleistä

EK pitää tärkeänä, että kansallinen sääntely toteutetaan johdonmukaisesti EU-lainsäädännön mukaisesti, teknologianeutraalisti ja kilpailukykyä tukevalla tavalla. Lakiluonnokset vastaavat näihin tavoitteisiin monilta osin hyvin.

Esityksessä hyödynnetään kansallinen liikkumavara pääosin harkitusti ja EU-harmonisaatiota korostaen. Laskenta- ja todentamismenetelmät ankkuroidaan suoraan komission delegeoituihin asetuksiin (EU) 2023/1185 ja (EU) 2025/2359 ilman kansallisia lisäparametreja tai rinnakkaisia menettelyjä, mikä minimoi hallinnollisen taakan ja turvaa yhdenmukaisuuden EU-markkinoilla.

Vähähiilisten polttoaineiden tuotannon näkökulmasta EK korostaa päästöttömän sähkön saatavuuden ja toimivien sähkömarkkinoiden merkitystä osana ennustettavaa toimintaympäristöä. Kansallisesti on tärkeää varmistaa markkinaehtoinen kehitys hiilidioksidin talteenoton ja varastointiketjujen vahvistamiseksi ilman sääntelyn asettamia rajoitteita.

EK haluaa huomauttaa, että EU:n delegeoitujen asetusten laskentamenetelmät poikkeavat joiltakin osin elinkaariarvioinnin vakiintuneista ISO standardeista. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa päästöjen jakautuminen eri tuotteille ei vastaa yleisesti käytettyjä LCA periaatteita. On tärkeää tunnistaa, että menetelmäero voi aiheuttaa epä johdonmukaisuuksia ja vaikuttaa eri tuotantomuotojen tasapuoliseen kohteluun.

LCA-laskelmissa nykyiset laskentasäännöt voivat joissain tapauksissa korostaa tai aliarvioida tiettyjen prosessien päästöjä tavalla, joka ei täysin kuvaa tuotteen todellista elinkaari vaikutusta. EK korostaa tarvetta varmistaa, että menetelmät ovat johdonmukaisia ja teknologianeutraaleja, jotta sääntely antaa oikean kuvan ympäristövaikutuksista ja kohtelee toimijoita tasapuolisesti.

Kestävyysslain päivityksessä on tärkeää, että ajoneuvokantojen vähähiilistämistä ja rahoitusta koskevat ratkaisut ovat linjassa EU-taksonomian kanssa ja teknologianeutraaleja. Rahoituskriteerit ohjaavat investointeja merkittävästi, ja siksi kansallisen toimeenpanon tulee olla yhdenmukaista EU-määritelmien kanssa, jotta kaluston uudistuminen ja rahoituksen saatavuus eivät vaarannu. Kansallisen tulkinnan tulee olla horisontaalinen kaikille ajoneuvoluokille ja ottaa huomioon EU-säädökset, jotka ohjaavat sähköistymistä ja päästöjen mittausta eri ajoneuvosegmenteissä.

Kokonaisuutena esitykset ovat pääosin kannatettavia, mutta EK haluaa nostaa esiin muutamia kilpailukyvn, sääntelyn sujuvuuden ja investointiympäristön ennakoitavuuden kannalta keskeisiä kehityskohteita.

Muut huomiot

EK tukee 34 §:n täsmentämistä siten, että nollapäästöisyyden ilmoittaminen edellyttää polttoaineen osoittautumista kestävyyslain mukaisesti todennetuksi. Tämä on linjassa MRR- ja MRV-asetusten kanssa ja selkeyttää toiminnanharjoittajien velvoitteita.

EK pitää tärkeänä, että:

- todentamisessa hyväksytään EU-tunnustetut vapaaehtoiset järjestelmät, eikä niiden päälle muodosteta kansallista lisänäyttövelvoitetta.
- sääntely mahdollistaa investoinnit CCUS-järjestelmiin ja negatiivisten päästöjen ratkaisuihin, joita tarvitaan myös jäännöspäästöjen kattamiseen pitkällä aikavälillä.

Asetusluonnos täsmentää kasvihuonekaasupäästöjen laskentaa ja dokumentointivaatimuksia. EK pitää perusteltuna, että laskenta viittaa suoraan komission delegoituihin säädöksiin, eikä kansallisia lisäkaavoja tai parametreja luoda.

EK kuitenkin huomauttaa:

- unionin tietokannan käyttöönotto on merkittävä muutos, ja kansallisen täytäntöönpanon tulee välttää kaksoisraportointia, erityisesti yrityksiltä, jotka jo käyttävät komission tunnustettuja järjestelmiä.
- ainetasevaatimusten tulee olla mahdollisimman selkeät ja yhdenmukaiset EU-sääntelyn kanssa, jotta kotimainen järjestelmä ei erkaannu EU:n markkinakelpoisuudesta.
- yrityksille tulee tarjota selkeät ohjeet ja siirtymäaika, koska velvoitteet lisäävät raportointitarpeita – hallinnollista taakkaa tulee arvioida ja minimoida.

EK korostaa, että vähähiilisten polttoaineiden markkinaedellytysten kehittämisessä tulee huolehtia:

- investointien kannattavuudesta ja sääntelyn ennakoitavuudesta
- sähköistymisen ja vetytalouden edellytysten vahvistamisesta. (mm. sähkömarkkinadirektiivin johdonmukainen toimeenpano, CO₂ infrastruktuurin kehittäminen markkinaehtoisesti).

- siitä, että sääntely ei johda kotimaisille toimijoille korkeampiin kustannuksiin kuin EU kilpailijoille.

Yhteenveto

EK pitää hyvänä, että esitys ei sisällä kansallisia lisätavoitteita vähähiilisille polttoaineille, vaan keskittyy EU vaatimusten täytäntöönpanoon. Pitkien etäisyyksien Suomessa toimeenpanon tulisi mahdollistaa sähköistymisen eteneminen sekä hiilineutraalit ja biopohjaiset polttoaineet.

Kokonaisuus tukee Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista sekä vähähiilisten ratkaisujen kehittymistä.

Heinonen Ulla
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Karila Arttu
Elinkeinoelämän keskusliitto EK - Vihreä Kasvu